

Exam. Code : 108005

Subject Code : 1966

B.A.(Hons.) 5th Semester

POLITICAL SCIENCE

Paper – Opt. (ii) Indian Political Thinkers

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :—Attempt any **seven** questions in **10-15** sentences each. Each question carries **4** marks. $7 \times 4 = 28$

1. How does Gandhi make a distinction between Satyagraha and Passive-Resistance ?
2. Explain Gandhi's concept of Ram Rajya.
3. Write the main influence of Gandhi's political philosophy.
4. Discuss Dr. Ambedkar's views on constitutional democracy.
5. What were Dr. Ambedkar's views on Brahminical society?
6. Write a note on 'Annihilation of Caste'.
7. Mention the name of important writings of M.N. Roy.

8. What were the major issues on which Roy-Lenin controversy took place ?
9. Who gave a call for 'Total Revolution' and why ?
10. Write J.P. Narayan's views on Decentralization.

SECTION—B

Note :—Attempt **six** questions in all, **one** from each unit.
Each question carries **12** marks. $6 \times 12 = 72$

UNIT—I

1. Critically discuss Gandhi's concept of ideal-state.
2. Discuss the Gandhi's concept of Non-violence. Explain its relevance in contemporary times.

UNIT—II

3. Critically discuss Dr. Ambedkar's concept of social justice.
4. Discuss Dr. Ambedkar's various pragmatic efforts to end the caste system in India.

UNIT—III

5. Write an essay on J.P. Narayan's plan for a reconstruction of the Indian Society.
6. Critically discuss J.P. Narayan concept of 'Partyless Democracy'.

UNIT—IV

7. Explain the factors that led to the transition of M.N. Roy from Marxism to Radical Humanism.
8. State and examine the principles of 'Radical Humanism' as expounded by M.N. Roy.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਕੁੱਲ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ
10-15 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।

7×4=28

1. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਸਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ?
2. ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਮ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਉੱਪਰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
4. ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਬ੍ਰਹਮਨੀ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਸਨ ?
6. 'ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼' ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।

8. ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਇ-ਲੈਨਿਨ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ?
9. ਸੰਪੂਰਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਸਨੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ?
10. ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਤੇ ਜੇ. ਪੀ. ਨਰਾਇਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਕੁਲ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।
 $6 \times 12 = 72$

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉੱਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਯਤਨਾਂ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਜੇ. ਪੀ. ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਰਚਨਾ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਉੱਪਰ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ।
6. ਜੇ. ਪੀ. ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਪਾਰਟੀਵਿਗੀਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਇ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਰਤਨਵਾਦੀ ਮਾਨਵਵਾਦ ਵੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
8. ਐਮ. ਐਨ. ਰਾਇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਪ੍ਰਵਰਤਨਵਾਦੀ ਮਾਨਵਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

भाग-क

नोट :— कोई सात प्रश्न प्रत्येक 10-15 वाक्यों में करें। प्रत्येक प्रश्न के 4 अंक हैं। $7 \times 4 = 28$

1. गांधी ने सत्याग्रह तथा निष्क्रिय प्रतिरोध के मध्य अंतर कैसे किया है ?
2. राम राज्य की गांधी की अवधारणा की व्याख्या करें।
3. गांधी के राजनीतिक दर्शनशास्त्र के मुख्य प्रभाव लिखें।
4. संवैधानिक लोकतंत्र पर डा. अम्बेडकर के विचार पर चर्चा करें।
5. ब्राह्मणीय समाज पर डा. अम्बेडकर के क्या विचार थे ?

6. जाति के सर्वनाश पर नोट लिखें।
7. एम.एन. राय की प्रमुख रचनाओं का नामोल्लेख करें।
8. राय-लेनिन विवाद होने के मुख्य मुद्दे क्या थे ?
9. 'सम्पूर्ण क्रांति' की मांग किसने तथा क्यों की ?
10. विकेंद्रीकरण पर जे.पी. नारायण के विचार लिखें?

भाग-ख

नोट :- प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करके कुल 6 प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 12 अंक हैं। $6 \times 12 = 72$

यूनिट-I

1. आदर्श-राज्य की गांधी की अवधारणा पर आलोचनात्मक चर्चा करें।
2. अहिंसा की गांधी की अवधारणा पर चर्चा करें। समकालीन समय में इसकी प्रासंगिकता की व्याख्या करें।

यूनिट-II

3. सामाजिक न्याय की डा. आम्बेडकर की अवधारणा पर आलोचनात्मक चर्चा करें।
4. भारत में जाति प्रणाली को खत्म करने के लिए डा. आम्बेडकर के व्यावहारिक यत्नों पर चर्चा करें।

यूनिट-III

5. भारतीय समाज की पुनर्रचना के लिए जे.पी. नारायण की योजना पर निबंध लिखें।
6. पार्टीविहीन लोकतंत्र की जे.पी. नारायण की अवधारणा की आलोचनात्मक चर्चा करें।

यूनिट-IV

7. एम.एन. राय के मार्क्सवाद में आधारभूत मानववाद की ओर परिवर्तन के कारणों की व्याख्या करें।
8. एम.एन. राय द्वारा प्रस्तुत आधारभूत मानववाद सिद्धांतों को लिखें तथा परीक्षण करें।